

УДК 349.3

DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2026.94.2.19>

РЕАЛІЗАЦІЯ ПРИНЦИПУ «ГРОШІ ХОДЯТЬ ЗА ЛЮДИНОЮ» В СИСТЕМІ НАДАННЯ СОЦІАЛЬНИХ ПОСЛУГ ДОГЛЯДУ

Завада Т.Р.,

аспірант кафедри соціального права

Львівського національного університету імені Івана Франка

ORCID: 0009-0005-0182-3775

e-mail: zavada.taras@gmail.com

Завада Т.Р. Реалізація принципу «гроші ходять за людиною» в системі надання соціальних послуг догляду.

У статті проаналізовано законодавчу та правозастосовну практику поступової зміни парадигми фінансування надання соціальних послуг їх отримувачам в Україні у напрямі формування її на основі принципу «гроші ходять за людиною». Наведено еволюцію законодавчого закріплення відповідного принципу у стратегічних документах держави. Проаналізовано соціальне замовлення як механізм фінансування соціальних послуг в громадах під кутом зору необхідних змін. Названо критерії, які Кабінет Міністрів України визначив стратегічними напрямками з реалізації завдання «сформувати процедури закупівлі соціальних послуг за принципом «гроші ходять за людиною». Наведено аргументи доцільності їх впровадження. Проаналізовано операційні заходи на виконання завдання Стратегії «деінституалізації» – перейти на оплату фактично наданої соціальної послуги та відмовитися від утримання інституцій без врахування кількості та якості наданих ними послуг. Акцентовано, що у нормативних актах поняття «результат діяльності» як об'єкт оплати надання соціальної послуги відображено у терміні «фактичне надання соціальної послуги». Визначено законодавчі бар'єри застосування принципу «гроші ходять за людиною». Підтримано потребу внесення змін до Бюджетного кодексу України, Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» та Закону України «Про соціальні послуги». Охарактеризовано фінансові механізми, які використовуються у чинних експериментальних проєктах, та є різними способами впровадження принципу «гроші ходять за людиною». Запропоновано використовувати всі, які за результатами експериментальних проєктів будуть визначені найефективнішими. Аргументовано потребу визначення законодавчого змісту зобов'язання територіальних громад щодо надання соціальної послуги догляду всім жителям, які потребують такої послуги. Підкреслено, що потрібно врегулювати механізм реалізації цього зобов'язання, вичерпні підстави та заходи юридичної відповідальності посадових осіб за ненадання / неналежне надання такої послуги. Відзначено потребу уніфікації всіх соціальних виплат, які за чинним законодавством виплачуються на догляд, та синхронізації їх із законодавством про надання соціальних послуг догляду.

Ключові слова: соціальне законодавство, стратегія деінституалізації, закупівля/соціальне замовлення, засади фінансування, соціальні послуги, догляд, соціальні допомоги, державні стандарти, надавачі соціальних послуг, отримувачі соціальних послуг.

Zavada T.R. Implementation of the «money follows the person» principle in the social care services system.

This article analyzes the legislative and legal practices surrounding the gradual shift in the paradigm of funding social services for recipients in Ukraine toward a model based on the «money follows the person» principle. It traces the evolution of the legislative enshrinement of this principle in the state's strategic documents. Social procurement is analyzed as a mechanism for financing social services in communities from the perspective of necessary changes. The criteria identified by the Cabinet of Ministers of Ukraine as strategic priorities for implementing the objective of «establishing procedures for the procurement of social services based on the «money follows the person» principle have been outlined. Arguments supporting the feasibility of their implementation are presented. Operational measures to implement the Strategy of the «deinstitutionalization» – shifting to payment for social services actually provided and moving away from funding institutions without regard to the quantity and quality of services they provide – have been analyzed. It is emphasized that in regulatory acts,

the concept of «activity outcome» as the basis for payment for the provision of social services is reflected in the term «actual provision of social services». Legislative barriers to the application of the «money follows the person» principle have been identified. The need to amend the Budget Code of Ukraine, the Law of Ukraine «On Local Self-Government in Ukraine», and the Law of Ukraine «On Social Services» has been emphasized. The financial mechanisms used in current pilot projects have been described; these represent various ways of implementing the «money follows the person» principle. It is proposed to adopt all those mechanisms that are identified as the most effective based on the results of the pilot projects. The report makes a compelling case for defining the legal scope of local communities' obligation to provide social care services to all residents who require such services. It emphasizes the need to establish a mechanism for fulfilling this obligation, as well as comprehensive grounds and measures for holding officials legally accountable for the failure to provide or the improper provision of such services. The need to unify all social benefits currently paid for care under existing legislation and to align them with the legislation on the provision of social care services is noted.

Key words: social legislation, deinstitutionalization strategy, procurement/social ordering, financing principles, social services, care, social benefits, state standards, social service providers, social service recipients.

Постановка проблеми. Серед операційних цілей Програми діяльності Кабінету Міністрів України (2025 р.) було сформульовано ціль № 4 під загальною назвою «Розвиток соціальних послуг» [1]. Основний зміст зазначеної цілі визначено, як проведення реформ щодо відмови від утримання закладів, які надають соціальні послуги та перехід до оплати наданих соціальних послуг за принципом «гроші ходять за людиною», а також розвиток ринку соціальних послуг. Сутність наведеної засади допоки немає чітких законодавчих критеріїв та меж застосування, тому потребує теоретичного аналізу. У сучасній практиці надання соціальних послуг в Україні в рамках експериментальних проєктів [2; 3; 4; 5] апробують декілька механізмів, які можна вважати різними процедурами впровадження принципу «гроші ходять за людиною» та, які за результатами цих експериментів можуть бути закріплені у законі України «Про соціальні послуги».

Метою статті є проаналізувати впровадження у механізм фінансування надання соціальних послуг в Україні задекларованих державою стратегічних заходів, пов'язаних із застосуванням принципу «гроші ходять за людиною».

Аналіз останніх досліджень та публікацій. У юридичній літературі та аналітичних публікаціях тематика фінансування соціальних послуг досліджується у різних аспектах: аналіз проблем чинної системи фінансування соціальних послуг [6; 7; 8], визначення напрямків розвитку ринку соціальних послуг [9] та шляхів реформування соціального замовлення [10], характеристика перспективних моделей фінансування соціальної послуги довгострокового догляду [11] та ін. Водночас питання фундаментальних змін механізму фінансування надання соціальних послуг для забезпечення балансу між використаними джерелами та якісним покриттям соціальної потреби отримувача соціальних послуг, зокрема соціальної послуги догляду, а також запровадження фінансування за принципом «гроші ходять за людиною» допоки залишається поза увагою теоретичних розробок.

Вклад основного матеріалу. Потреба та напрями реформи оплати наданих отримувачам соціальних послуг, зокрема через впровадження засади «гроші ходять за людиною», була задекларована у декількох стратегічних документах.

У Концепції реформування системи соціальних послуг (2007 р.) [12] вона пов'язувалася із адресним наданням соціальних послуг та мала впроваджуватися через: фінансування такого надання безпосередньо з місцевих бюджетів, закупівлю відповідних послуг для отримувача або надання йому (отримувачу) цільової соціальної допомоги для самостійної оплати наданих йому послуг обраним для цього надавачем соціальних послуг (далі – надавач). Конкретних змін у Законі України та інші нормативні акти на реалізацію цього документу ухвалено не було.

2012 р. у Стратегії реформування системи надання соціальних послуг серед напрямів модернізації діючої на той час системи надання соціальних послуг було закріплене завдання розробити та запровадити механізм фінансування соціальних послуг за принципом «гроші ходять за отримувачем послуг» [13]. Однак реальних законодавчих норм для реалізації стратегічних завдань прийнято не було.

З ухваленням Закону України «Про соціальні послуги» 2019 р. з'явився новий спосіб укладення договорів з надавачами та оплати їх діяльності – через соціальне замовлення (передбачено ст. 26). Це – залучення надавачів через проведення органами місцевого самоврядування конкурсного відбору надавачів та укладення з ними договорів про надання соціальних послуг відповідного виду на території територіальної громади. Впровадження такого способу могло створити передумови для забезпечення індивідуальної потреби кожного отримувача у соціальній послугі через рівний конкурс надавачів. Однак, визначені законодавчі форми реалізації соціального замовлення та порядок його проведення, що передбачені Постановою Кабінету Міністрів України від 01.06.2020 р. № 450 [14] дають можливість надати переваги у конкурсних відборах в межах територіальних громад комунальним закладам (за умови наявності таких у територіальній громаді). Це зокрема призводить до функціонування на ринку переважно комунальних надавачів. В рамках загальнонаціонального масштабу станом на 01.07.2025 р. 82 % надавачів, які надають соціальну послугу догляду та зареєстровані в Реєстрі надавачів та отримувачів соціальних послуг, є комунальними юридичними особами [8, с. 109]. За умови забезпечення рівної конкуренції серед надавачів така статистика була б виправданою. Однак, вона є результатом ситуації, коли у законодавчому механізмі закладено конфлікт правових статусів: територіальна громада в особі уповноважених органів є одночасно замовником соціальних послуг, власником надавача-виконавцем і суб'єктом, який здійснює контроль за якістю надання цих послуг відповідно до ст. 11 Закону України «Про соціальні послуги». Підтримуємо твердження, що такий механізм повинен бути зміненим [8, с. 13].

Недоліками чинної законодавчої процедури соціального замовлення також є:

- відсутність сталості закупівлі/замовлення. Йдеться про те, що надані в період проведення соціального замовлення соціальні послуги догляду можуть бути не профінансовані (період охоплює декілька тижнів) [8, с. 109];

- неможливість отримувача соціальних послуг обрати надавача для себе персонально; відсутність альтернативи у реалізації права на соціальні послуги, що не гарантує якість їх надання, не сприяє здоровій конкуренції між надавачами та не формує передумови для розвитку ринку у цій сфері, а отримувач соціальних послуг є пасивним споживачем послуги.

Зміна законодавчих засад у фінансуванні системи соціальних послуг пов'язана із потребою усунути недоліки чинної, а саме: соціальну та матеріальну / фінансову незахищеність отримувачів соціальних послуг, низьку якість соціальних послуг; неефективне бюджетування, оскільки пов'язане з витрачанням коштів за принципом «гроші ходять за інфраструктурою» [7; 8]. Традиційний варіант оплати надання соціальних послуг впродовж тривалого періоду (чинний до сьогодні, окрім тих механізмів, які апробуються в рамках експериментальних проєктів) здійснювався шляхом фінансування постатейних кошторисів бюджетних установ як комунальних надавачів, розрахованих на вартості утримання інфраструктури надавачів, як-то: кількість забезпечених місць для перебування отримувача, нормативи забезпечення персоналом та ін.

Визначивши заходи з реалізації завдання «сформувати процедури закупівлі соціальних послуг за принципом «гроші ходять за людиною», Уряд окреслив критерії, які повинні свідчити про досягнення відповідної цілі. Серед них – затвердити Порядок організації та здійснення закупівлі бюджетною установою соціальних послуг за рахунок коштів державного бюджету. Зазначений критерій передбачений для виконання п. 1¹ ч. 1 ст. 8 Закону України «Про соціальні послуги» [15]. Такий порядок стосуватиметься, передусім соціальних послуг загальнонаціонального значення, затвердження переліку яких Кабінетом Міністрів України також окреслено як критерій (№ 2) виконання завдання, наведеного вище. Ще одним критерієм (№ 3) є прийняття Методики розрахунку тарифу та коригувальних коефіцієнтів за соціальні послуги 1], яка була б універсальною для всіх процедур закупівлі/оплати соціальних послуг (центрального, регіонального та місцевого значення), незалежно від виду та організаційно-правової форми надавача. Адже відсутність уніфікованих підходів до розрахунку вартості та фінансування соціальної послуги обмежує можливості стратегічного планування у цій сфері, розвитку конкуренції та входу приватних надавачів на ринок соціальних послуг, що стримує підвищення якості та масштабування підтримки осіб, зокрема послугах догляду, за місцем проживання /перебування [8, с. 13].

Акцент на зміні чинної системи фінансування надання послуг для осіб з інвалідністю / осіб старшого віку для забезпечення реалізації ними права на незалежне життя шляхом фінансування фактичного надання послуг конкретній особі (а не інституції), зокрема із застосуванням принци-

пу «гроші ходять за людиною» у 2024 р. було зроблено у Стратегії «деінституалізації» [16]. Як стратегічний напрямок тут задекларовано перехід до фінансування результатів діяльності усіх надавачів як автономних суб'єктів господарської діяльності, тобто до оплати фактично наданої соціальної послуги, та відходу від утримання інституцій без врахування кількості та якості надання ними послуг.

У нормативних актах поняття «результат діяльності» як об'єкт оплати надання соціальної послуги відображено у терміні «фактичне надання соціальної послуги». Йдеться про вчинення дій, які одночасно споживає отримувач соціальної послуги, а не результат, який настане після завершення дій. Для підтвердження наведемо нормативне визначення змісту соціальної послуги: 1) догляду вдома – заходи, які здійснюються за місцем проживання / перебування отримувача і полягають у підтримці в самообслуговуванні особам, які частково / повністю втратили / не набули здатності до самообслуговування (абз. 7 п. 1.4 Державного стандарту догляду вдома [17]); 2) стаціонарного догляду – заходи, які здійснюються для створення умов забезпечення життєдіяльності осіб, які втратили/не набули здатність до самообслуговування, з наданням їм місця проживання (абз. 7 п. 3 Державного стандарту стаціонарного догляду за особами, які втратили здатність до самообслуговування чи не набули такої здатності [18]).

Операційними заходами на виконання зазначеного завдання Стратегії «деінституалізації» у розпорядженні Кабінету Міністрів України передбачено [16]:

по-перше, проведення аналізу актів законодавства, норми яких є бар'єрами застосування принципу «гроші ходять за людиною» [16].

У науковій літературі, такою законодавчою перепорою називають чинний Бюджетний кодекс України (далі – БКУ). Як зазначає С.М. Синчук, соціальні послуги є фінансовим зобов'язанням місцевих / регіональних бюджетів та не є об'єктом видатків Державного бюджету України: розмежування бюджетних джерел на фінансування соціальних послуг відбувається відповідно до змісту, п. 4 ч. 1 ст. 89 БКУ (видатки сільських, селищних, міських територіальних громад); п. 4 ч. 1 ст. 90 БКУ (видатки бюджету Автономної республіки Крим та обласних бюджетів); п.п. г) п. 3 ч. 1 ст. 91 БКУ (видатки всіх місцевих бюджетів) [19, с. 140–141].

Джерелами фінансування різних видів соціальних послуг догляду для повнолітніх осіб з інвалідністю та старшого віку, за чинним БКУ, з урахуванням, що відбувається фінансування інституцій та компенсація на догляд є: 1) за ст. 89 БКУ – компенсації фізичним особам, які надають соціальні послуги громадянам похилого віку, особам з інвалідністю, які не здатні до самообслуговування і потребують сторонньої допомоги; 2) за ст. 90 БКУ – будинки-інтернати для громадян похилого віку та осіб з інвалідністю [20].

Наведемо статистику 2024 року: видатки з місцевих бюджетів у 2024 р. за кодами 3104 та 3160 (соціальні послуги за місце проживання та соціальні гарантії для доглядальників) надавалися за рахунок бюджетів територіальних громад, а на стаціонарний догляд – здійснювалися здебільшого з обласних бюджетів [8, с. 113].

Для виконання цього критерію необхідними є зміни до Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», оскільки існує невизначеність правової природи повноважень територіальних громад щодо забезпечення надання соціальними послугами (власні чи делеговані) [21], що своєю чергою, породжує дискусії на практиці щодо суб'єкта відповідальності забезпечити соціальну послугу догляду та незабезпечення такими послугами жителів, які її потребують. Для прикладу, за даними Мінсоцполітики соціальну послугу догляду вдома станом на 2024 р. отримали близько 300 тис осіб, а потенційна потреба може становити близько 3 млн. осіб [8, с. 263].

Потрібно також ухвалювати зміни до Закону України «Про соціальні послуги» в частині врегулювання правового статусу суб'єктів й процедур закупівлі та соціального замовлення соціальних послуг, чітко визначаючи фінансові гарантії для кожного із видів соціальних послуг, зокрема соціальних послуг догляду, які у процедурі деінституалізації потребують чіткого розмежування соціально зобов'язаних суб'єктів за їх організацію, надання та фінансування.

Механізм фінансування соціальних послуг повинен будуватися з урахуванням специфіки змісту та порядку надання соціальної послуги. Тож законодавчо потрібно передбачити різні способи оплати надавачам вартості фактично наданих соціальних послуг. Станом на 2026 рік в рамках експериментальних проєктів апробується декілька механізмів. Наведемо їх характеристику.

Перший: 1) визначення тарифу на послугу за одного отримувача у розмірі фіксованої ставки на день, яка обчислюється з урахуванням прямих витрат на заробітну плату та єдиного внеску на

загальнообов'язкове державне соціальне страхування працівників надавача, придбання товарів і послуг, пов'язаних з наданням послуги та адміністративних витрат; 2) фактична вартість послуг на місяць, розраховується як добуток кількості отримувачів (є обмеження щодо кількості потенційних отримувачів – не більше 20), кількості днів надання послуги протягом звітного місяця відповідно до звітної інформації, поданої надавачем, та ставки на день; 3) оплата за фактично надані послуги здійснюється законтрактованому надавачу (абз. 4 – 6 п. 7 Порядку, затвердженого постановою Кабінету міністрів України від 17.09.2025 № 1169 [4].

Другий: 1) гранична вартість соціальних послуг встановлюється Мінсоцполітики (п. 16); 2) бюджетні кошти перераховуються щомісяця отримувачам соціальних послуг на їх поточні рахунки із спеціальним режимом, відкриті у АТ «ПриватБанк» або інших банківських установах (п. 17); 3) отримувачі соціальних послуг самостійно оплачують щомісяця протягом десяти робочих днів з дня зарахування бюджетних коштів на їх банківський поточний рахунок із спеціальним режимом використання надавачу кошти за надані соціальні послуги (абз. 3 п. 23) (Порядок, затверджений постановою Кабінету міністрів України від 06.08.2024 № 888 [3].

Третій: 1) вартість соціальної послуги визначається Фондом соціального захисту осіб з інвалідністю на місяць для одного надавача як добуток базової ставки/однієї з базових ставок з урахуванням особливих умов праці працівників надавача із застосуванням коригувального коефіцієнта (залежить від кількості жителів у громаді: від 5 тис. жителів до – понад 100 тис. жителів) та кількості місяців, на які укладено договір (п. 39); 2) оплаті за договором підлягає фактична вартість послуги, яка дорівнює вартості послуги, обчисленої на місяць, за умови виконання фахівцями місячної норми навантаження (розраховується з урахуванням нормальної тривалості робочого часу на тиждень на одного фахівця) відповідно до примірного нормативу часу виконання заходів послуги; невиконання/часткове виконання фахівцями зазначеної місячної норми навантаження має наслідком пропорційне зменшення оплати (п. 40) (Порядок, затверджений постановою Кабінету міністрів України від 19.11.2025 р. № 1505 [2].

Четвертий: 1) тариф на соціальну послугу визначається у розрахунку на одного отримувача як капітаційна ставка на місяць (п. 31); 2) фактична вартість соціальної послуги на місяць, що надається за кожним договором, розраховується як добуток базової капітаційної ставки та кількості отримувачів, яким така послуга надавалася не менше ніж сімнадцять робочих днів протягом місяця. Якщо послуга надається отримувачу меншу кількість днів – оплата пропорційно зменшується; 3) передбачена заохочувальна доплата у разі забезпечення надавачем індикаторів відвідуваності отримувачів соціальної послуги впродовж трьох місяців підряд (п. 31) (Порядок, затверджений постановою Кабінету міністрів України від 25.06.2025 № 764 [5].

Наступним операційним заходом виконання Стратегії «деінституалізації» визначено аналіз ефективності фінансування інтернатних закладів та напрацювання рекомендацій щодо ефективного використання видатків на їх утримання [16].

Як свідчать дослідження, витрати на утримання закладів переважають над витратами на забезпечення потреб мешканців інтернатів (понад 85% проти 3 -28% залежно від регіону; найменше в Сумській, найвище в Рівненській області [22, с. 77]). Аналіз діяльності 216 інтернатних установ (з 259 загалом в Україні) підтвердив проблеми у прозорості та ефективності їх функціонування, що має наслідком невідповідну якість надання ними послуг особам, які в них проживають [22, с. 75]). На сьогодні відсутні єдині підходи до встановлення тарифів та вартості послуг у інтернатах; всупереч вимогам законодавства тарифи не затверджуються, а вартість послуг ґрунтується на оцінці потреб отримувачів [22, с. 76]). Виконання зазначеного критерію потребуватиме системного аналізу нормативних актів, зокрема типових положень про інтернати та державних стандартів соціальних послуг, які надаються у інтернатах.

Ще один захід передбачає вироблення законодавчого механізму перерахування органами місцевого самоврядування коштів за надання соціальних послуг особам, які проживають на території територіальної громади, обласним, Київській та Севастопольській міським держадміністраціям (військовим адміністраціям). Реалізація цього заходу передбачає чітке законодавче визначення природи та змісту зобов'язання територіальних громад щодо надання соціальної послуги догляду всім жителям, які потребують такої послуги, залучення регіонального та державного бюджету, а також вичерпні підстави та заходи юридичної відповідальності посадових осіб за ненадання/неналежне надання такої послуги. Станом на зараз пунктом 16 Закону України «Про Державний бюджет на 2026 рік» визначено, що у разі якщо на території територіальної громади недостатньо

надавачів певного виду або на території громади не надаються окремі соціальні послуги, направлення осіб для отримання соціальних послуг на інший місцевий рівень здійснюється з обов'язковою передачею коштів для надання відповідних соціальних послуг у вигляді міжбюджетного трансферту до відповідного місцевого бюджету [23].

Ще одним операційним заходом виділено проведення аналізу соціальних виплат на догляд з метою визначення розміру виплати для отримання соціальних послуг догляду. На сьогодні соціальні допомоги, компенсації, надбавки на догляд врегульовані різними Законами України та підзаконними актами [15; 24; 25], які передбачають неоднакові механізми, підстави та умови їх отримання, залежно від суб'єкта отримувача. Вважаємо, що соціальні виплати на догляд повинні бути уніфіковані під кутом зору визначення єдиного механізму оцінювання потреб особи у догляді, виду догляду, кількості заходів, які повинні бути надані отримувачу та відповідної оплати таких заходів.

Розроблення порядку надання грошової допомоги особам старшого віку та особам з інвалідністю для отримання соціальних послуг з догляду за принципом «гроші ходять за людиною» в рамках операційних заходів, передбачених для реалізації Стратегії «деінституалізації» завершить повний цикл реформи фінансування надання соціальної послуги догляду будь-якого виду.

Висновки. Формування механізму фінансування соціальних послуг, зокрема соціальних догляду, на основі принципу «гроші ходять за людиною» сприятиме забезпеченню найкращих інтересів отримувачів соціальних послуг та врівноваженню ефективного балансу між бюджетними коштами, які скеровуються на оплату таких послуг, та високою якістю наданих соціальних послуг. Для цього потрібно: внести зміни до Бюджетного кодексу України, Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» та Закону України «Про соціальні послуги»; уніфікувати всі соціальні виплати, які за чинним законодавством виплачуються на догляд, та синхронізувати їх із законодавством про надання соціальних послуг догляду; провести аудит діяльності інтернатів та процедур визначення ними тарифів соціальних послуг, які вони надають; передбачити різні способи фінансування фактичного надання соціальних послуг, які за результатами експериментальних проєктів будуть визначені найефективнішими.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Про затвердження Програми діяльності Кабінету Міністрів України: Постанова Кабінету Міністрів України від 10 вересня 2025 р. № 1173.: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1173-2025-п#Text>.
2. Деякі питання реалізації експериментального проєкту з організації надання комплексної соціальної послуги з формування життєстійкості в територіальних громадах: Постанова Кабінету Міністрів від 19 листопада 2025 р. № 1505.: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1505-2025-п#Text>.
3. Деякі питання реалізації експериментального проєкту з організації надання внутрішньо переміщеним особам похилого віку, особам з інвалідністю соціальних послуг стаціонарного догляду, підтриманого проживання за принципом «гроші ходять за людиною»: Постанова Кабінету Міністрів України від 6 серпня 2024 р. № 888.: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/888-2024-%D0%BF#Text>.
4. Деякі питання підтримки внутрішньо переміщених осіб: Постанова Кабінету Міністрів України від 17 вересня 2025 р. № 1169.: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/-2025-%D0%BF#n23>.
5. Про реалізацію експериментального проєкту із закупівлі соціальної послуги з комплексного розвитку та догляду дітей з інвалідністю: Постанова Кабінету Міністрів України від 25 червня 2025 № 764.: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/764-2025-%D0%BF#Text>.
6. Зацікавленість і спроможність організацій громадянського суспільства надавати соціальні послуги: звіт за результатами соціологічного дослідження. Київський міжнародний інститут соціології. квітень 2024. 96 с. URL: <https://surl.li/jsymoi>.
7. Кісь Р., Баян О. Законодавство, що регулює надання соціальних послуг в Україні та шляхи його вдосконалення: аналітичний звіт. МБФ «Карітас». Львів. 2021. 288 с. URL: <https://surl.li/mremip>.
8. Послуга догляд вдома в громадах: доступність, потреби, прогалини: аналітичне дослідження. РН Capital, Європейський інститут Політики Громадського Здоров'я. 2026. 353 с. URL: <https://surl.li/muwrtx>.

9. Костишин Е.І., Шевців Ю.О., Луцишин О.І. Ринок соціальних послуг. *Публічне управління та соціальна робота*. 2024. № 2. С. 46–51. DOI: <https://doi.org/10.32782/3041-1319/2024-2-8>.
10. Бук М.О. Соціальне замовлення у сфері надання соціальних послуг. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія Право. 2021. Випуск 66. С. 113–117. DOI <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2021.66.19>.
11. Коваль О., Власенко Р. Довгостроковий догляд: моделі фінансування. Центр економічних і соціальних досліджень. Національний інститут стратегічних досліджень. 13 с. URL: <https://surl.li/muhdyt>.
12. Концепції реформування системи соціальних послуг: розпорядження від 13 квітня 2007 р. № 178-р.: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/178-2007-p#Text>.
13. Про схвалення Стратегії реформування системи надання соціальних послуг: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 08 серпня 2012 р. № 556-р.: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/556-2012-p?find=1&text=стандарт#w1_4.
14. Деякі питання надання соціальних послуг шляхом соціального замовлення: Постанова Кабінету Міністрів України від 1 червня 2020 р. № 450.: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/450-2020-p#Text>.
15. Про соціальні послуги: Закон України від 17 січня 2019 № 2671-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19#Text>.
16. Про схвалення Стратегії реформування психоневрологічних, інших інтернатних закладів та деінституціоналізації догляду за повнолітніми особами з інвалідністю та особами старшого віку до 2034 року і затвердження операційного плану заходів з її реалізації у 2025-2027 роках: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 24 грудня 2024 р. № 1315-р.: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1315-2024-%D1%80#Text>.
17. Про затвердження Державного стандарту догляду вдома: Наказ Мінсоцполітики України від 13 листопада 2013 р. № 760.: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1990-13#Text>.
18. Про затвердження Державного стандарту стаціонарного догляду за особами, які втратили здатність до самообслуговування чи не набули такої здатності: Наказ Мінсоцполітики України від 29 лютого 2016 р. № 198.: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0432-16#n13>.
19. Синчук С.М. Соціальні послуги та організаційно-правові форми їх надання. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія Право. 2024. Випуск 84: частина 2. С. 137–142. DOI <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2024.84.2.18>.
20. Бюджетний кодекс України: Закон України від 8 липня 2010 р. № 2456-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text>.
21. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21 травня 1997 р. № 280/97-ВР.: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр#Text>.
22. Цінність системи понад цінністю людини: економіка інтернатів в Україні: аналітичне дослідження. / О. Андреєва та ін. Інститут аналітики та адвокації. 2025 р. 96 с. URL: <https://surl.li/ezakta>.
23. Про Державний бюджет України на 2026 рік: Закон України від 3 грудня 2025 р. № 4695-IX.: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4695-20#Text>.
24. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування: Закон України від 23 вересня 1999 № 1105-XIV.: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1105-14#Text>.
25. Про державну соціальну допомогу особам, які не мають права на пенсію, та особам з інвалідністю: Закон України від 18 травня 2004 № 1727-IV.: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1727-15#Text>.

Дата першого надходження рукопису до видання: 01.04.2026
Дата прийняття до друку рукопису після рецензування: 23.04.2026
Дата публікації: 10.05.2026